

Motion till riksdagen 2010/11:K337

av **Clas-Göran Carlsson m.fl. (S)**

Utökad meddelarfrihet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att meddelarskyddet ska garanteras också i skattefinansierad verksamhet som sköts av privata aktörer, genom att utöka efterforskningsförbudet till att också omfatta dessa.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att meddelarskyddet ska garanteras också i det privata näringslivet, genom att utöka efterforskningsförbudet till att också omfatta det privata näringslivet.

Motivering

Idag har alla anställda inom offentlig sektor en grundlagsfäst rätt att, med vissa undantag, lämna ut uppgifter till media och författare för offentliggörande (tryckfrihetsförordningen 1:1 st 3 SFS 1949:105). Detta är en mycket viktig princip för det öppna samhället. Transparens handlar inte bara om demokrati, utan det är också en förutsättning för ansvarsutkrävande och effektivitet.

Meddelarfriheten innefattar friheten att föra vidare uppgifter till massmedia, rätten till att vara anonym som uppgiftslämnare samt det så kallade efterforskningsförbudet, vilket innebär att myndigheter inte har rätt att efterforska vem det är som har fört vidare uppgifter och information till pressen eller andra aktörer. Privata företag omfattas dock inte av efterforskningsförbudet. Av denna anledning saknar privatanställda det skydd offentligt anställda har via efterforskningsförbudet och kan hamna i en situation där de inte fritt kan uttrycka sin åsikt utan att riskera att betraktas illojala mot sitt företag. Privatanställda som sprider uppgifter vidare till pressen om missförhållanden på sin arbetsplats blir ofta avskedade.

Fel! Okänt namn på

Precis som meddelarfriheten idag har begränsningar genom sekretesslagen (SFS 1980:100) skulle motsvarande begränsningar för det privata näringslivet kunna inkorporeras i civilrätten genom lagen om skydd för företagshemligheter (SFS 1990:409).

De senaste femton årens omfattande privatiseringar av tidigare offentliga verksamheter har gjort problemet akut. Den skyldighet personalen igår hade vid det offentligt ägda äldreboendet att påtala brister förvandlas nästa dag då verksamheten övertas av en privat aktör till ett allvarligt avtalsbrott som kan leda till avsked. Ett konkret exempel är fackklubbsordföranden Per Johansson som påtalade bristande säkerhet i Stockholms tunnelbanetrafik och blev avskedad för uppvisad illojalitet gentemot det privata företaget Connex.

När allt större delar av skattefinansierad service tas över av privata intressen riskerar meddelarskyddet att försvinna bakvägen, eftersom privatanställda inte omfattas av efterforskningsförbudet. För att meddelarskyddet ska kunna garanteras bör därför efterforskningsförbudet omfatta all skattefinansierad verksamhet. Behovet är också växande att utöka efterforskningsförbudet till att också gälla privatanställda generellt, så att också näringslivet och andra samhällsbärande sektorer omfattas.

Stockholm den 21 oktober 2010

Clas-Göran Carlsson (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Tomas Eneroth (S)